

Underlige geléballer

Kjempeblekksprut? Eller gamle hoppeballer!? Hva er det egentlig som skvulper under havoverflaten?

AV GRETHE BRANDSØ/NTB | PUBLISERT 22. JAN. 2020 | OPPDATERT 5. FEB. 2020

En sørlig kortfinnet tiarmet blekksprut.

Sørlig kortfinnet tiarmet blekksprut. Foto: NTB Scanpix.

For et par år siden ble det funnet flere rare «geléballer» langs kysten av Norge. Disse ballene lå og duvet nede i sjøen. De store – omtrent en meter i diameter – og ingen var sikre på hva det egentlig var. Havforskerne fikk mange forslag. Kunne være havfrueegg? Kanskje det var utenomjordiske skapninger! Eller var det gamle hoppeballer som var slengt i sjøen?

Men de mystiske geléballene skulle vise seg å være noe helt annet.

- DNA-analyser forteller oss at de er blekksprutegg, opplyser forsker Halldis Ringvold i Sea Snack Norway til Nysgjerrigp
- Vi har hørt om slike geléballer tidligere, og vi har jo hatt en mistanke om det kunne være blekksprutegg. Men geléball-fu er sjeldne, og ingen har klart å ta prøver av dem – før nå, forteller Halldis.

Et blekksprutegg som flyter rundt i vannet.

Geléballene fungerer omtrent som barnehager. Foto: Erling Svensen/Ocean Photo

Brusflaske til laboratoriet

Det var to dykkere som til slutt klarte å knipe løs en bit av en geléball. Dykkerne hadde tilfeldigvis oppdaget en geléball i sj under et dykk.

- Den ene dykkeren hadde med seg en halvliters brusflaske. Han klemte ut innholdet i flasken i vannet, og satte så flasketuten inntil geléballen, forteller Halldis.

På den måten ble en bit av den store geléballen sugd inn i flasken. Og dermed kunne dykkeren forsyne forskerne med en geléball – en såkalt vevsprøve – som kunne gentestes.

Kokong

Nå når du har lest dette, lurer du kanskje på om det er lurt å fortsette å bade i sjøen? Det må jo være snakk om gigantiske blekkspruter, siden de legger så store egg?

- Nei da, slapp helt av, beroliger Gro van der Meeren. Hun er biolog ved Havforskningsinstituttet i Bergen.
- En geléball er ikke ett stort egg. Ballen er derimot en beskyttende kokong for hundretusenvise av bitte små egg som ligger inne i «geleen», forklarer hun.

Eggene klekkes etter hvert til knøttsmå larver. Og når disse miniblekksprutene kan klare seg selv, bryter de ut av den beskyttende geleen.

- Geléballene fungerer omtrent som barnehager, forklarer Gro.

Runde såpebobler

Blekkspruten som har lagt eggene – og laget gelé-barnehagene – har det vitenskapelige navnet *Illex coindetii*. På norsk k

vi den «sørlig kortfinnet tiarmet blekksprut». Den er kjent fra Norge i nord til Middelhavet og Afrikas kyst i sør. Og denne blekkspruten er ikke mer enn cirka en halv meter lang. Eller nesten en meter fra armspiss til armspiss, hvis den strekker ut armene.

– Det er derfor geléballene blir runde og cirka en meter i diameter, avslører Gro van der Meeren. Hun forklarer:

– Blekkspruten bruker armene som et slags stativ og «blåser opp» geléballen, sannsynligvis med munnen. Omtrent som du ville blåst opp en såpeboble! Så fyller den gelébollen med egg.

HAV OG VANN LIVET PÅ JORDA FISK OG DYR I VANN

Meldinger ved utskriftstidspunkt 4. april 2025, kl. 14.23 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.